

Plan(et) B

Orde van dienst en preek Kerk-schoolviering 3 november 2019

Voorgangers: ds. Jan Willem Korpelshoek en ds. Jaap van den Akker

Lezing: Psalm 104

Met medewerking van het Christelijk Lyceum Zandvliet en het schoolorkest

Komen

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied: 'Dit is een morgen als ooit de eerste' (Lied 216, 3 coupletten, beurtzang)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag: Psalm 8: *Zingen* Psalm 8b 'Zie de zon, zie maan' (Lied 8b: 1-5)
- Kyriëgebed
- Schoolorkest 'what a wonderfull world'

Woord

- Inleiding op het thema: There is no Plan(et) B (ds. Jaap van den Akker)

There is no planet B – we hebben de leus geleend een spandoek bij een klimaatdemonstratie.

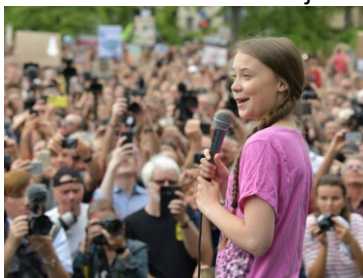
Wie van jullie heeft er wel eens meegelopen in zo'n demonstratie?

En waarom? Uit overtuiging? Of ook wel, omdat je niet naar school hoefde, voor de sensatie – zeg maar? Ja – waar maak jij je druk om? Bijvoorbeeld?

Iemand enig idee wie

dit is? Ja – Greta Thunberg. De aanstichter, de bedenker van de wereldwijde klimaat demonstraties.

Hier was ze echt boos bij een klimaat top van de VN. Alles wat wij volwassenen nu besluiten, of juist niet besluiten heeft gevolgen voor jongere generatie – ze heeft dus wel reden om serieus te zijn en boos op onze besluitenloosheid.

Maar gelukkig kan ze ook lachen. Hier bij zo'n vrijdagmiddag klimaatmars in Stockholm. Ze heeft wel een punt – we moeten in actie komen om ons eigen leven niet te verliezen door stikstof en CO2. Maar hoe?

ze zeilde toen naar New York. En momenteel zijn er weer jongeren onderweg op een zeilboot de Atlantische Oceaan over voor een

klimaatop in Chili – die niet doorgaat. Want vliegen, vliegen help ook niet echt...

Komt dit plaatje ook bekend voor?

Ze reden ook vast langs de school op 16 oktober – en ook langs de kerk. Ja de boeren zorgen voor Stikstofuitstoot, maar ze werken ook hard voor een eerlijke boterham. En dat kunnen ze niet zomaar veranderen, Zie hier hun terechte zorgen en zie hier het probleem.

Zorg voor de wereld. – dat blijkt nog niet zo eenvoudig. Zelfs niet zo dichtbij.

Nog even terug naar dit plaatje.

Er is geen Planet B. Deze wereld is uniek geschapen. Ongelofelijk hoe alles met elkaar verband houdt en in evenwicht is – als wij het niet te veel verstoren.

Er is geen Planeet B. Maar er is wel een plan B. Over dat plan, plan B. Gaat deze dienst. Hoe God en de bijbel ons leren anders met elkaar en deze wereld om te gaan. Genieten van het kleine en het eenvoudige bijvoorbeeld.

- Lied: 'Voor mij is geluk' (Lied 783)
- Gebed
- Lezing: Psalm 104
- Schoolorkest Big yellow taxi
- Verkondiging (ds. Jan Wilem Korpelshoek)

Het grootste gedeelte van deze tekst heb ik vanmorgen per whatsapp gekregen van Jan Willem Korpelshoek. Ik heb hem doorgelezen en een paar zinnen veranderd, maar het is zijn tekst. Ik heb deze zeven pagina's uitgeprint met mijn printer. Een gewone, simpele zwart-witte printer. In die printer zit een zwart doosje: een cartridge. Erg ingewikkeld ziet het er niet uit. Maar het blijft wonderlijk dat die cartridge precies de zwarte letters afdruckt die ik heb getypt. En op de goede plaats! En leesbaar! Weet u hoeveel verschillende uitvindingen, hoeveel patenten er zijn vastgelegd voor één zo'n cartridge?

Dat zijn er ongeveer 25.000!

Van een cartridge kun je met recht zeggen dat die met wijsheid is gemaakt.

Ook de dichter van psalm 104 heeft dat al geweten: zonder wijsheid komt niets van goede kwaliteit tot stand. Als je voor zo'n zwart doosje al zoveel wijsheid nodig hebt, hoeveel heeft God dan wel niet nodig gehad voor heel zijn schepping? Daar kan ik mij als mens eerlijk gezegd geen voorstelling van maken. God is zoveel groter en wijzer dan wij beseffen! Dat is ook de uitroep van de Psalm:

Heer, wat hebt u veel gemaakt, en wat is alles prachtig!

In de psalm wordt Gods wijsheid vooral bezongen in de samenhang van de schepping:

Het regent op de bergen, de beekjes brengen het water naar het dal, en daar kunnen mensen graan verbouwen op vruchtbare grond.

God maakte dag en nacht, de dag voor de mensen om te werken, de nacht voor de roofdieren om op jacht te gaan.

God maakte de enorme bomen van de Libanon, en dat is dan weer de ideale plek voor de ooievaar om een nest te bouwen.

Heer, wat hebt u veel gemaakt, en wat is alles prachtig! Alle dieren en planten apart, maar ook de onderlinge afhankelijkheid van al die dieren en planten, en het feit dat de schepping één groot geheel is.

Psalm 104 is volgens mij geschreven iemand, die veel van de natuur hield.

Iemand die er meer in zag dan de meeste mensen om hem heen. Dit lied is eigenlijk één lange, liefdevolle blik op de schepping.

What a wonderful world!

Heer, wat hebt u veel gemaakt, en wat is alles prachtig!

Nu kan ik me voorstellen dat er vandaag mensen zijn die onze Psalm mooie poëzie vinden, maar verder grote onzin. Zij zeggen: 'de natuur regelt toch alles zelf? Die boom zit zo in elkaar dat hij weet wat de goede tijd is om te bloeien.'

En de zwaluw krijgt echt geen boodschap van God dat het tijd is om terug te vliegen, dat voelt hij aan de temperatuur en ziet hij aan de stand van de zon en de sterren. De natuur regelt alles zelf.'

Dat klopt. Maar dan komt er een vraag achteraan: Wie regelt de natuur dan?

Psalm 104 houdt schepping en Schepper heel dicht bij elkaar:

God is niet op een speciale plek in deze wereld, en tegelijk is hij overal. God zorgt voor deze wereld en tegelijk zorgt de wereld voor zichzelf.

En dan is er binnen dat geheel van de schepping de mens. Wij mensen horen ook bij Gods schepping, en dan valt me iets op in deze Psalm: we staan naast de dieren – niet boven hen. Kijk maar hoe het er staat: De jonge leeuwen krijgen honger (en gaan op zoek naar voedsel) en de mensen gaan aan het werk (vers 21, 23). Het werk van de mensen is belangrijk, maar dat van de leeuwen net zo goed. Op het water varen schepen van mensen, maar de walvis zwemt daar ook en de zee is net zo goed van haar (vs. 26).

Veel dieren staan helemaal niet in contact met mensen, maar God zorgt ook voor hen: klipdassen, steenbokken – dieren die hoog in de bergen of diep in de bossen leven. God heeft de schepping niet alleen voor de mens ingericht, maar net zo goed voor leeuwen en marmotten. Mensen worden alleen maar terloops genoemd; zij staan gewoon in de rij van alle andere schepselen. Dat is opvallend!

Maar wacht eens even..... De mens staat toch wel een tredje hoger dan de dieren? Dat staat toch in het Genesis verhaal? (Genesis 1:28) Jullie moeten de baas zijn over de aarde en over de dieren.

Of denk aan Psalm 8 bijvoorbeeld: Mensen mogen heersen over alles op aarde.

U hebt hun alles gegeven.

In de geschiedenis van het christendom heeft de mens zich vaak boven de dieren gesteld. Ik denk aan de bio-industrie. We vissen de zeeën leeg.

En ook boven de natuur: oliebooringen, mijnbouw, ontbossing en onze kerncentrales. De mens drukt zijn stempel op de planeet en we vullen deze aarde met ons afval en vuil. Ik durf de stelling wel te verdedigen dat het christendom voor een behoorlijk aandeel van de schade aan het milieu verantwoordelijk is.

Maar als we goed kijken naar de mens en de totale schepping van God, dan mogen we onszelf niet op een voetstuk plaatsen, boven alle andere schepselen. Hoewel er in Genesis 1 wordt gezegd dat wij 'naar het beeld van God gemaakt' zijn, staat er ook dat we op de zesde dag gemaakt zijn. Dat is op dezelfde dag als God de dieren maakte, alle wilde en tamme dieren en alle kleine dieren. We hebben geen scheppingsdag voor onszelf – we delen een dag met de dieren. De laatste dag, de sabbat, is Gods dag om te rusten en te genieten van alles wat Hij heeft gemaakt – dat alles is 'zeer goed'.

Jullie weten wellicht dat God na elke dag de schepping als 'goed' prijst, en na de zesde dag noemt God die zelfs 'zeer goed'. Theologen zeggen wel eens dat dat 'zeer goed' op de mensheid slaat, maar eerlijk gezegd ik lees dat niet in de tekst. Je zou net zo goed kunnen stellen dat het de olifanten en krokodillen waren, die de schepping 'zeer goed' maakten! De passage betekent duidelijk dat de voltooiing – de heelheid – van de hele schepping 'zeer goed' is. En dat is de reden waarom God kan rusten en van de sabbat genieten. Het is de biodiversiteit die zeer goed is – en wij zijn onderdeel van die biodiversiteit.

Wij maken dus deel uit van de familie van het leven, Dit is erg belangrijk voor onze identiteit als mens. We verschillen niet zo heel veel van andere wezens.

Vandaag de dag, in een wereld waar mensen denken dat ze de planeet kunnen domineren is het goed om na te denken over de plek die God ons toewijst. Het is dus een uitdaging aan de mens

om de schepping te onderzoeken en te gebruiken, maar ook een aansporing om de eenheid van de schepping te bewaken en intact te laten.

Misschien bent u lid van natuurmonumenten of van het Wereld Natuurfonds. En terecht want hier vinden we de basis voor natuurbescherming. Toch is dat vandaag ook uit eigen belang. Onze eigen soort moet voortbestaan en daarom moeten we het klimaat beschermen. We moeten de aarde goed achterlaten voor onze kinderen, vandaar de doelstellingen van Parijs over CO2 reductie en alle klimaattoppen die er op volgden. We volgen de politiek op de voet met maatregelen. Scholieren gaan staken. Er was een klimaatmars in Amsterdam. Maar als we de aarde goed moeten achterlaten voor de volgende generaties, dan gebruik je eigenlijk precies dezelfde egoïstische argumenten die gezorgd hebben voor de problemen waarin we zitten. We moeten dieren niet beschermen omdat ze nuttig voor ons zijn. Als ik deze psalm goed begrijp, moeten we de aarde en al het leven beschermen omdat het gewoon waardevol is in zichzelf – omdat het goed is dat er haringen, gorilla's en muizen zijn. Niet altijd goed voor ons misschien, maar gewoon 'goed'. Punt.

Als we dit steeds meer beseffen, dan is Psalm 104 een geweldige inspiratie is om zuinig om te gaan met de aarde. Om ons leefpatroon eens kritisch te bekijken. Kan het wellicht wat soberder.....

Ik worstel daar eerlijk gezegd mee. Aan de ene kant scheid ik mijn afval, liggen er zonnepanelen op mijn dak, gebruik ik zoveel mogelijk de fiets. Maar dan zeg u ook eerlijk: afgelopen zomer ben ik heen en weer naar Boston gevlogen.

Als de Bijbel zegt dat wij mensen ons hoogste doel bereiken door God lief te hebben, dan kan het niet anders dan dat we ook liefhebben wat Hij liefheeft en dus meer gaan houden van de dingen waar Hij van houdt. Van zijn schepping bijvoorbeeld.

We zijn ook als christenen behoorlijk meegetrokken in het individualisme. We hebben ook als christenen zoveel tijd en energie besteed aan 'persoonlijk geloof', aan onze 'persoonlijke relatie' met God, dat het gevaar groot is om onze wederzijdse afhankelijkheid van elkaar en van de schepping te verwaarlozen.

Ach, wat kan mij het nou schelen dat er één of ander hagedisje uitsterft?

Niemand zal het missen, toch?'

Nee, wij niet. Elk jaar sterven ruim 25.000 soorten dieren en planten uit. Als wij centraal staan in de schepping, dan maakt het niet zoveel uit dat er insecten en reptielen verdwijnen.....

Maar begrijpt u, wij staan niet centraal!

'De luister van de Heer moge eeuwig duren. Laat de Heer zich verheugen in zijn werken'.

Hoorden we net in vers 31. Laat de macht van de Heer eeuwig duren. Laat alles wat hij gemaakt heeft, hem vreugde geven.

Wat betekent dat voor een uitstervende slak? Niemand mist hem. O nee?

God zal hem missen! Deze psalm daagt ons uit om onze plek in te nemen onder alle schepselen van God. Wij zijn mensen: laten wij God liefhebben en prijzen als mensen.

We zijn geschapen om deel uit te maken van een ecosysteem, in onderlinge afhankelijkheid van alle andere delen van de natuur. Hoe kunnen we zeggen dat we van God houden als we zijn schepping verwaarlozen?

Wij leven op veel te grote voet dat kan de schepping niet aan, dat verbreekt de samenhang. Het stemt ons tot nadenken. Ik ga jullie natuurlijk niet vertellen dat je op een zonnige zondag op de fiets naar de kerk moet komen. Of iets zeggen over eten dat we weggooiden of kleding die we nauwelijks dragen. Maar ik daag jullie wel uit om na te denken. Wat kan anders? Duurzamer. Mag het een onsje minder?

Tja, helemaal aan het eind van de Psalm komen slechte mensen onverwachts in beeld. In deze psalm is een slecht mens iemand die geen respect heeft voor de schepping. Iemand die God niet dankt voor wat hij van God ontvangt. Iemand die niet leeft vanuit het geloof dat deze schepping van God is.

Veel mensen in de wereld denken dat deze aarde ooit volledig zal vergaan. Niet-gelovigen voorspellen dat uiteindelijk het heelal zal uitdoven en in een soort niets zal eindigen. Andere geloven dat hun godheid hen naar een nieuwe werkelijkheid zal transporteren; hun redding leidt hen weg van deze wereld, omhoog.

Het bijzondere van ons gelovigen is dat wij geloven dat Jezus omlaag komt. Jezus komt op een dag terug naar deze aarde en Hij plant hier zijn toekomst en hij wil u, jou in zijn toekomst betrekken. Alleen in ons geloof is de redding niet weg van hier, maar juist hier naartoe. Onze toekomst is niet de hemel, maar een nieuwe aarde. Het grote christelijke toekomstvisioen vertelt over 'het Nieuwe Jeruzalem', een bruisende multiculturele metropool die vanuit een andere werkelijkheid neerdaalt op deze aarde.

Wat je nu om je heen ziet, wordt niet weggevaagd, maar grondig gerenoveerd: een vernieuwde aarde. Aarde versie 2.0

Wij christenen hebben veel te vaak gedacht: Als ik maar in de Jezus geloof, dan komt het wel goed met mij. Het gaat om mijn persoonlijke redding. Ik moet verlost worden. Ach, al dat gedoe rond de natuur, dat is zo'n linkse hobby. Ik heb er niet zoveel mee.

God heeft een risicovolle investering gedaan in de schepping. Daarin is veel mislukt en uiteindelijk heeft Hij in Jezus Zichzelf moeten investeren. Wij, gelovigen, worden uitgedaagd om mee te doen, om niet versuft aan de kant te blijven staan, maar onze plek in te nemen.

En dan klinkt vanmorgen Psalm 104 als een prachtige geloofsbelijdenis.

Voor de Heer wil ik zingen zolang ik leef.

Maar dat zingen en die belijdenis is alleen oprecht als je zo leeft.

In verbondenheid met mensen en in verbondenheid met de schepping.

Dan geef je erkenning voor wat van God is.

De Heer heeft de aarde gemaakt. En dan zing je samen met de Psalmist:

Ik zal zingen voor mijn God zolang ik besta.

Laat mijn lied Hem vreugde geven, want Hij maakt me gelukkig!

Halleluja! AMEN.

- We zingen "Zolang er mensen zijn op aarde"

Antwoord

- Geloofsbelijdenis
- Overlijdensafkondiging
- Dankgebed, voorbeden, stil gebed en Onze Vader (rector)
- Collecte

Gaan

- Slotzang 'De steppe zal bloeien'(Lied 608)
- Zegenbede van St. Patrick en gezongen Amen
De Heer gaat voor je uit om je de juiste weg te wijzen
De Heer is achter je om je te beschermen tegen gevaar
De Heer is onder je om je op te vangen
De Heer is in je om je te troosten als je verdriet hebt

De Heer is om je heen en beschermende je als anderen over je heen vallen
De Heer is boven je om je te zegenen
Zo zegent God ons vandaag, morgen en in eeuwigheid

- Schoolorkest: Earth song (<https://www.youtube.com/watch?v=XAi3VTSdTxU>)